

MALJEVIĆ Almir¹

**UPPERWORLD AND UNDERWORLD IN CROSS-BORDER
CRIME (NADZEMLJE I PODZEMLJE U PREKOGRANIČNOM
KRIMINALITETU)**

PETRUS VAN DUYNE, KLAUS VON LAMPE, NIKOS PASSAS
(EDS), 198 STR. WOLF LEGAL PUBLISHERS (WLP), 2002

Publikacija *Upperworld and Underworld in Cross-Border Crime* predstavlja zbirku odabranih tekstova prezentiranih na Drugom kolokviju o prekograničnom kriminalitetu, koji je održan na Nacionalnom institutu za kriminologiju (OKRI) u Budimpešti, u septembru 2000. godine.

Fenomenologiju kriminaliteta u svijetu, a time naravno i u Europi, karakterizira jedna nevjerovatna dinamika, kako u pogledu obima, tako i u pogledu strukture. Evidentni su novi pojavni oblici kriminaliteta koji idu u korak sa izuzetnom ekspanzijom u industriji uopšte, a naročito u domenu proizvodnje i trgovine, a koji su prije svega uzrokovani sve većom mobilnošću ljudi i dobara. Javljaju se različiti oblici prekogranične ilegalne trgovine različitim dobrima, od droga, preko nuklearnog otpada, pa sve do ljudi ili samo dijelova ljudskog tijela. Obzirom da svi navedeni oblici nezakonite trgovine, kao i neki drugi oblici kriminaliteta, rezultiraju ostvarivanjem velikih količina nezakonito stečene dobiti, koja se najčešće ogleda u nezakonito stečenom novcu, isti, prekogranični obrazac, uočljiv je i kod stavljanja takve nezakonito stečene dobiti u legalne finansijske tokove, što se u literaturi definira kao pranje novca.

Knjiga *Upperworld and Underworld in Cross-Border Crime* sadrži devet članaka istaknutih, čak se može reći vodećih, naučnika i stručnjaka iz oblasti organiziranog i prekograničnog kriminaliteta, među kojima su, kada je u pitanju organizirani kriminalitet, i vrlo

¹ Asistent na Fakultetu kriminalističkih nauka u Sarajevu

poznata imena kao npr. Nikos Passas,² Sabrina Adamoli,³ Gert Vermeulen,⁴ ili Klaus Von Lampe.⁵ Članci navedenih, i još nekih, autora, tretiraju recentne teme vezane za prekogranični kriminalitet pri čemu se akcenat stavlja upravo na različite oblike ilegalne trgovine,⁶ ekonomski kriminalitet,⁷ podzemno bankarstvo,⁸ ali i na određene kriminalno-političke novine kada je u pitanju suprostavljanje ovim oblicima kriminaliteta na nivou EU.⁹

U ovoj knjizi autori, pored već navedenih, raspravljaju o još nekoliko značajnih pitanja, među kojima naročito pažnju posvećuju potrebi razlikovanja međunarodnog i prekograničnog kriminaliteta. Također, autori prave razliku između ekonomski i politički motiviranog kriminaliteta, pri čemu je osnovna razlika u tome što kod političkog kriminaliteta ne prevladavaju lukrativni nego politički ili teološki motivi. Međutim, poseban značaj ovog rada se ogleda u tome što Passas, usudujemo se reći uspješno, pokušava konstruirati tipologiju veza koje se mogu javiti između legalnih i ilegalnih aktera, koji učestvuju u izvršenju prekograničnog kriminaliteta, kojom zapravo pokazuje na koji se

² Profesor na Temple Univerzitetu, Philadelphia, USA

³ Istraživač na Istraživačkom centru za transnacionalni kriminalitet, Univerzitet Trento, Italija

⁴ Profesor na Ghent Univerzitetu, Belgija

⁵ Istraživač na Freie Univerzitetu u Berlinu, Njemačka. Klaus Von Lampe posjeduje i web stranicu <http://people.freenet.de/kvllampe/> na kojoj se može naći izuzetno veliki broj informacija o organiziranom kriminalitetu. Najiskrenije preporučujemo čitateljima da posjete ovu web stranicu i iskoristite njene izuzetno kvalitetne sadržaje

⁶ Naročito u radovima Von Lampe, Klaus, *The trafficking in untaxed cigarettes in Germany: A case study of social embeddedness of the illegal markets* i Jager, Matjaz, *Some Policy Implications of Various Patterns of the Supply Side of Illicit Drug Market*

⁷ Naročito u radovima Van Duyne, Petrus C., *Uper- and under-world cross border crime economy*, Baloun, Vladimir i Scheinost, Miroslav, *Economy and crime in the society in transition: The Czech Republic Case*, Van Duyne, P.C., *Crime-entrepreneurs and financial management*, Adamoli, Sabrina, *The protection of EU financial system from the exploitation of financial centres and offshore jurisdictions by organized crime*

⁸ Naročito u radovima Van Duyne, Petrus C., *Uper- and under-world cross border crime economy*, Passas, Nikos, *Cross-border crime and the interface between legal and illegal actors*

⁹ Naročito u radu Vermeulen, Gert, *New developments in EU Criminal Policy regarding Cross-Border Crime*

način ostvaruje kontakt i cjelokupan odnos između ilegalnih aktera i konvencionalnog društvenog miljea.

Poseban kvalitet ove knjige ogleda se, ne samo u prezentiranim radovima i iscrpnoj bibliografiji radova koji djelimično ili u potpunosti tretiraju problematiku prekograničnog organiziranog kriminaliteta, nego i u tome što, pored teoretskih raprava o suvremenom fenomenu organiziranog kriminaliteta, ukazuje i na moguće izazove kada je u pitanju istraživanje ovog fenomena.¹⁰

Također, vrijedna pažnje je i činjenica da su, u radu prezentirani stavovi autora iz različitih dijelova svijeta (EU, USA, ali i Slovenija i Češka Republika) što čitatelju omogućava da se upozna sa stavovima naučnika koji potiču iz, društveno i ekonomski, različito razvijenih zemalja, te da spozna da problem organiziranog prekograničnog kriminaliteta nije samo problem razvijenog, nerazvijenog ili društva u tranziciji, nego je to jedan poseban fenomen kojeg, između ostalog, karakterizira fleksibilnost i koji predstavlja problem na svim meridijanima svijeta.

I dok na jednoj strani imamo nevjerovatnu dinamiku prekograničnog organiziranog kriminaliteta, u isto vrijeme, na drugoj strani značajno raste i interes za izučavanje ovog fenomena. Da li je fenomen prekograničnog organiziranog kriminaliteta zapravo novi oblik kriminaliteta, čije karakteristike i nevjerovatna ekspanzija u nama generiraju strah zbog nemogućnosti njegovog uspješnog suzbijanja ili samo još jedan novi oblik konvencionalnog kriminaliteta, vječito je pitanje o kojem naučnici i danas raspravljaju. Smatramo da je upravo *Upperworld and Underworld in Cross-Border Crime* jedna od publikacija koja daje doprinos rješenju ovog kompleksnog pitanja. Stoga najiskrenije preporučujemo čitateljima da potraže ovu knjigu¹¹ i prošire stečena, ali i steknu neka nova, znanja iz oblasti prekograničnog organiziranog kriminaliteta.

¹⁰ U tom smislu je naročito značajan rad Von Lampe, Klaus, *Organized Crime Research in Perspective*, ali i Passas, Nikos, *Cross-border crime and the interface between legal and illegal actors*, kao i Adamoli, Sabrina, *The protection of EU financial system from the exploitation of financial centres and offshore jurisdictions by organized crime*

¹¹ Autor ovog prikaza posjeduje jedan originalni primjerak knjige "Upperworld and underworld in cross-border crime" na engleskom jeziku, i vrlo rado će ga ustupiti na korištenje svima koji su zainteresirani.